

De junizon maakt de oogleden zwaar en de lichamen loom. Wij zijn met z'n tien. De tijd ontrolt zich, het woord zoekt een vrijplaats voor het gruwelijke, het afgrijselijke, voor het onzegbare. Een tiental mensen die kiezen voor een vruchtbare uitwisseling, ver van de bloederige woede. We maken een cirkel waarin ieder van ons zachtjes nader kan komen. De leegte in het midden ontvangt onze adem. Een diepte waarin we woorden storten, waarin de namen van de levenden en de doden zich vermengen. We praten ook over de afwezigen, zij die zich in ons leven nestelen, wanneer de hoop op een terugkeer het hart sneller doet slaan.

Het woord kan broos zijn, hard, opgewekt, intiem, pijnlijk, ongetemd of schroomvol. De put vult zich met wat we zeggen en echoot ons gefluister. De stilte zelf vibreert. Een ruimte opent zich waar ieders waarheid zich bescheiden openbaart. Samen rijgen we stukjes menselijkheid aan elkaar.

Daar ontmoet ik je, Fatima, in die warme uren van een zomerse middag. Ik ben ingestapt in het project van Isabelle en Vincent. Zij hadden de moed om naasten van geradicaliseerde jongeren uit te nodigen, samen met slachtoffers van de aanslagen of hun familie en vrienden en de hulpverleners van het eerste uur. Om gezamenlijk te werken aan wat ons samenbrengt.

Ik vertel mijn 22 maart. Mijn dochter Léonor, gewond in de metro. Het telefoontje, de hartverscheurende pijn, het happen naar adem, de uren in het ziekenhuis, de tranen voor de doden, voor de levenden, voor de moeders van de bommenleggers. Ik heb het over de barst en de felle ongerustheid. Hoe mijn hart zich verplaatste en op een zijspoor bleef. Ik zeg niet hoe, sindsdien, de onrust – die weerspiegeling van de angst – zich van mij meester maakte en mij bewoont. Ik zeg niet hoe ik die machtige vijand probeer terug te dringen naar het rijk der schaduwen.

Jij vertelt over je zoon, vertrokken op zijn achttiende, de nagelaten brief, de verbijstering, het verwoestende besef. Je vertelt hoe de tijd zich buiten jou afspeelde en je verwijderde van wie je lief had. Je praat over het lemmet dat jou doorboorde toen je bij herhaling het bericht kreeg dat je kind dood was.

Jouw verhaal, jouw blik, jouw tranen en jouw glimlach leidden me naar een wit blad. Samen met jou een deur naar het onbekende openen. We deelden flarden van ons leven. Ongetwijfeld de meest kwetsbare, die maar met een draadje vasthangen, of moet ik zeggen, met een streng, die ons tot moeder heeft gemaakt en die ons tot op vandaag, hoe broos ook, verbindt met onze kinderen.

In die ingrijpende ontmoeting werd de wens geboren om een tweestemmig verhaal te schrijven. We zullen proberen voorbij de gruwel te kijken door uit te zoeken wat we onze kinderen en kleinkinderen willen meegeven. Woorden als welkom, menselijkheid, liefde, verzet, nieuwsgierigheid, gastvrijheid, vrijheid, vriendelijkheid, durf, vrijmoedigheid, vreugde, schoonheid ... of nog lezen, luisteren, stappen, exploreren, koken, liefhebben ... komen spontaan bij ons op. Verwoorden waar ze vandaan komen en hoe ze te leven, is lastiger. We zullen die doorgeefrol vervullen, vanuit onze levenservaring.

Het tumult laten we achter ons en we gaan op zoek, in onze bronnen, waarin we verschillen en wat we gemeen hebben. Jij hebt twee zonen en een dochter. Ik heb twee dochters, Lisa en Léonor. Jouw oudste zoon heeft een zoontje, geboren in Syrië. Ik heb een kleindochter, Léna, en een kleinzoon, Jean. Een andere kleinzoon, geborgen in de buik van zijn moeder, ziet binnenkort het levenslicht.

* * *

Op 18 augustus brengt Léonor haar kleine Sacha ter wereld. Uitgerekend op jouw verjaardag. Opnieuw vervlechten onze levens zich.